

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

A Debreceni Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Debrecenben, a 2013. szeptember 30. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta és 2013. október 2. napján kihirdette a következő

í t é l e t e t:

Az emberölés büntette miatt vádlott ellen indított büntetőügyben a Miskolci Törvényszék 2013. május 24. napján kihirdetett 12.B.834/2012/62. számú ítéletét megváltoztatja.

A vádlott cselekményét erős felindulásban elkövetett emberölés büntettének (Btk. 167. §) minősíti.

A fogházbüntetés tartamát 4 (négy) év 6 (hónapra) enyhíti.

A közügyektől eltiltás mellékbüntetést mellőzi.

Egyebekben az első fokú ítéletet helybenhagyja.

A szabadságvesztés tartamába beszámítja a vádlott által az első fokú ítélet kihirdetésétől a mai napig előzetes letartóztatásban töltött időt.

I n d o k o l á s:

vádlottat a Miskolci Törvényszék 2013. május 24-én kihirdetett 12.B.834/2012/62. számú ítéletével bűnösnek mondta ki a Btk. 166. § (1) bekezdésében meghatározott és aszerint büntetendő emberölés büntettében, ezért 8 év fogházbüntetésre és mellékbüntetésül 8 év közügyektől eltiltásra ítélte. A kiszabott szabadságvesztés tartamába a vádlott által előzetes fogvatartásban töltött időt beszámította. Rendelkezett az eljárás során lefoglalt dolgokról. A sértett jogutódja által előterjesztett polgári jogi igény érvényesítését egyéb törvényes útra utasította. Kötelezte a vádlottat az eljárás során felmerült bűnügyi költségből 1 426 836 forint megfizetésére, a fennmaradó 79 073 forintról úgy rendelkezett, hogy azt az állam viseli.

Az ítélet ellen az ügyész a vádlott terhére, büntetésének súlyosítása végett fellebbezett. vádlott indokának megjelölése nélkül, védője pedig felmentés, téves minősítés és enyhítés érdekében terjesztett elő jogorvoslatot.

A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség Bf. 258/2012/3,4-I. számú átiratában az ügyészi fellebbezést fenntartotta, a törvényszék ítéletének megváltoztatását, a kiszabott büntetés súlyosítását és a szabadságvesztés végrehajtási fokozatának börtönben való meghatározását, egyebekben az ítélet helybenhagyását indítványozta,.

A másodfokú bíróság a fellebbezéseket a Be. 361. § (1) bekezdése alapján, nyilvános ülésen bírálta el.

A másodfokú nyilvános ülésen az ügyész a vádhatóság fellebbezését és az átiratában foglaltakat fenntartotta.

A vádlott védője elsősorban annak megállapítását indítványozta, hogy a vádlott jogos védelmi helyzetben cselekedett, amikor a sértettet megszúrta, és ezért elsődlegesen a vádlott felmentését kérte az ellene emelt vád alól. Másodlagosan azt indítványozta, hogy az ítélet tábla a vádlott bűnösségét erős felindulásban elkövetett emberölés bűntettében állapítsa meg, és a vele szemben kiszabott büntetést enyhítse. Hangsúlyozta, hogy a vádlottnak, mint vendéglátósnak kötelessége volt a hangoskodó vendég kikísérése a szórakozóhelyről, ez nem ugyanaz, mint amikor két vendég összeakaszkozik, és a kihívást elfogadva kölcsönös verekedésbe kezdenek. A vádlott folyamatos békülése áll szemben a sértett állandósult támadásával, szidalmazásával.

A vádlott jogos védelmi helyzetre hivatkozva felmentését kérte.

A bejelentett perorvoslatok folytán az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét és az azt megelőző eljárást a Be. 348. § (1) bekezdése alapján teljes terjedelemben felülbírálta. Az ítélet tényállásának megalapozottságára, a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére, a büntetés kiszabására vonatkozó rendelkezéseket arra tekintet nélkül bírálta felül, hogy ki, milyen okból fellebbezett. A revízió elvének szem előtt tartásával ellenőrizte, hogy az elsőfokú bíróság megtartotta-e az eljárási szabályokat és vizsgálta az ítélet megalapozottságát is.

Ennek során megállapította, hogy az első fokon eljáró bíróság a bizonyítást a szükséges körben lefolytatta, és a perrendi szabályokat is megtartotta. Nem észlelt a Be. 373. § (1) bekezdés II. pontjában felsorolt olyan (un. abszolút) eljárási szabálysértést, amely az ítélet hatályon kívül helyezését indokolná, de e paragrafusban fel nem sorolt egyéb, az ítélet megalapozottságát, és az eljárás törvényességét befolyásoló (Be. 375. § (1) bekezdés) eljárási szabálysértés sem valósult meg.

Az elsőfokú bíróság ügyfelderítési kötelezettségének eleget tett, és alapvetően megalapozott tényállást állapított meg, mely csak szűk körben hiányos.

A Be. 351. § (2) bekezdés b) pontjában foglalt megalapozatlansági ok kiküszöbölésére a Be. 352. § (1) bekezdés a) pontja alapján az iratok alapján azt szükséges rögzíteni a tényállásban, hogy a sértett halálát egyrendbeli mellkasi szúrt sérülés, a bal tüdő áthatoló szúrt sérülése, következményes mellúri elvérzés miatt állott be. Életének megmentésére az idejében érkező szakszerű segítség mellett sem volt valós lehetőség. A sérülés ún. szúrvametszett sérülés.

Mindezen kiegészítést a és igazságügyi orvos-szakértők által adott aggálytalan orvos-szakértői véleményből lehetett megállapítani.

Mellőzi az ítélet tábla továbbá a tényállásból a vádlott tudattartalmára vonatkozó, a valójában a jogi indokolás körébe tartozó megállapításokat, amelyekre nézve a büntető ügyben megállapított tényekből részben eltérő következtetést vont le.

Mellőzi így az ítélet 10. oldal utolsó bekezdéséből a számonkérési célzatot, és a 11. oldal harmadik bekezdésének utolsó mondatát.

Az elkövető tudattartalma - a cselekmény megvalósulása során átélt pszichikus, akarati, érzelmi viszonyulás - nem ténybeli, hanem jogi következtetés tárgya, a vádlott bűnösségére vagy ártatlanságára vont következtetés ez okból kívül esik a tényállás megállapítása körén. Mindebből adódóan e jogi természetű következtetés megváltoztatása kapcsán a tényállás mérlegelése, felülmérlegelése - ekként annak eljárásjogi tilalmazottsága - szóba sem jöhet. Nincs tehát eljárásjogi akadálya annak, hogy a másodfokú bíróság azonos történeti tényállás alapján a vádlott szándékosságát vagy gondatlanságát érintően (a bűnössége kérdésében) az elsőfokú bíróság álláspontjától ellentétes következtetésre jusson. (BH 1998.526, Legf. Bír. Bfv. IV. 2183/1997. sz., BH 1992.745, BH1998.473, Legf. Bír.Bf.III.850/2001/4.szám, BH 1999.495.II.)

Az elkövetés időpontjában fennálló tudati állapot tisztázásánál, így például annak megítélésénél, hogy az elkövető szándéka ölésre, avagy testi sértésre, illetőleg egészségsértésre irányult-e, jelentős mértékben a kívül világban megnyilvánult és ennél fogva megismerhető tények elemzésének van jelentősége. Az elkövetéskori tudattartalomra a tárgyi (objektív) és az alanyi (szubjektív) tényezőkből lehet következtetni. Ennek megállapításához szorosan kapcsolódhat a cselekmény véghezvitelét megelőző pszichikus folyamat feltárása, amely a kívül világban megvalósult jelenségekből ismerhető meg. Az erős felindulás fennállta és foka így például nem elmeorvos-szakértői, hanem a bíróság által eldöntendő tény-, és jogkérdés, amelyet az elkövető konkrét pszichikai tulajdonságai alapján kell megítélni. (Kúria 3/2013.BJE.szám)

A kiegészítéssel és helyesbítéssel a tényállás teljes mértékben megalapozottá vált és a Be. 352. § (2) bekezdése alapján a másodfokú ítélezés alapját képezi.

Az elsőfokú bíróság az ügy helyes eldöntése kapcsán lényeges bizonyítékokat számba vette, és azokat okszerűen, a logika szabályai szerint értékelte.

A vádlott javára az eltérő tényállás, a jogos védelmi helyzet megállapítására irányuló védelmi fellebbezés lényegében a bizonyítékok értékelésén keresztül támadta a megalapozott tényállást, mely eredményre nem vezethetett, tekintettel arra is, hogy a tényállás helyessége esetén a másodfokú perben eltérő tények megállapítására, a bizonyítékok felülmérlegelésére nincs perjogi lehetőség (Be. 351-352. §).

Az elsőfokú bíróság törvényesen vont következtetést a vádlott bűnösségére.

Az ölési cselekményt megelőző történéseket a vádlott és a sértett közötti szóváltást és kölcsönös verekedést, valamint a sértett által a békültni szándékozó vádlott arcra ütését a vádlottnak a nagyszámú tanú egybehangzó vallomása által alátámasztott vallomása alapján állapította meg.

Szintén helytállóan állapította meg a vádlott vallomásaival szemben azt, hogy amikor a vádlott felindult állapotában a sértett után ment az utcára, akkor nem tudott arról, hogy a sértettnél nyitott bicska van, valamint azt is helyesen vetette el, hogy a sértett a vádlottra támadt volna, mielőtt ez utóbbi a sértettet hátba szúrta.

Az elsőfokú bíróság részletesen taglalta, hogy miként határozta el a vádlott cselekményét egyéb szóba jöhető bűncselekményektől. Az állandósult bírói gyakorlattól igen szokatlan részletességgel taglalta, hogy a sértett halálát okozó vádlotti cselekvőség miatt nem minősülhet a Btk. 170. §-ának (6) bekezdésében meghatározott életveszélyt okozó testi sértés bűntettének.

A törvényszék megállapította, hogy a tényállásban írt cselekmény nem minősülhet a Btk. 167. §-ában meghatározott erős felindulásban elkövetett emberölés bűntettének. Ezt azzal indokolta, hogy a vádlott magatartását a bosszú motiválta, a dühös, indulatos állapota ugyan némi tudatszűkületi állapotot eredményezett nála, azonban a tudatának az elhomályosulását egyáltalán nem jellemezte. A cselekmény véghezvitele után is racionálisan cselekedett, az elkövetési eszközről a nyomokat megpróbálta eltüntetni, majd pedig az öléshez használt kést is elrejtette. Az ölési cselekmény véghezvitele során indulatos, dühös állapotban volt, azonban az érzelmi egyensúlya annyira nem borult fel, amely tudatának teljes elhomályosulását eredményezte volna. Megállapította azt is a törvényszék, hogy nem méltányolható okból származott a vádlott indulata, és erkölcsileg az nem volt menthető, bár ennek konkrét indokát nem adta.

Az ítéletábra nem osztotta a törvényszéknek az emberölés privilegizált esete körében kifejtett álláspontját. Az emberölés enyhébben minősülő esetének megállapítását célzó védői érvelés alapos.

Az emberölésnek a Btk. 167. §-ában meghatározott privilegizált esetét ugyanis az követi el, aki mászt méltányolható okból származó erős felindulásban megöl.

E bűncselekmény a Btk. 166. §-a szerinti emberölés bűntettének a privilegizált esete, amely - tárgyi vonatkozásban - nem különbözik az alaptényállásban foglalt elkövetési magatartástól. E bűncselekmény törvényi tényállásában foglalt erős felindulás az indulatnak, az érzelmi felfokozásnak intenzitásában is jelentős fokát kívánja meg. Az indulat a pszichológia szerint is az ember érzelmi világához tartozó olyan jelenség, amelyben az emocionális folyamatok a szokásostól lényegesen eltérő hevességgel jelentkeznek, és fennáll annak a lehetősége, hogy az indulat elhatalmasodik és serkentő vagy gátló hatása folytán a szellemi folyamatok normális lefolyását megváltoztatja. Az érzelmeknek ilyen erőssége, mélysége és tobzódása kihatással lehet az egyén fizikai és pszichikai megnyilvánulásaira és olyan tudatszűkülethez vezethet, amelynél az akaratelhatározás és a cselekmény kialakulása, valamint annak lefolyása feletti értelmi ellenőrzés gyengül. Az elkövető szándékának kialakítását eredményező pszichikai folyamatban hiányoznak a megfontolás, a meggondolás ismérvei. Az indulat hatása alatt az elkövető elveszti az önkontrollt és tevékenysége ezáltal ellenőrizhetetlenné válik.

Az erős felindulás fennállását az elkövetés konkrét körülményeit és az indulat intenzitását az azt megelőző események folyamatosságában való elemzése igazolhatja, és mindezt az elkövető pszichikai tulajdonságaival összefüggésben vizsgálva kell megítélni. Az erős

felindulásban elkövetett emberölés csak akkor állapítható meg, ha az elkövető olyan méltányolható okból származó, intenzív, de éplélektani alapon létrejött indulat hatása alatt cselekszik, amelynél az indulatot kiváltó és az erkölcsileg menthető ok döntően az elkövetőn kívülálló okból jött létre. Ha az elkövető indulat hatása alatt cselekedett ugyan, de ez az indulat a tudatát nem homályosította el, viselkedése mindvégig célszerű és megfontolásra utaló ismérveket tartalmaz, nincs helye az erős felindulás szerinti minősítésnek.

Az ítélezési gyakorlat értelmében az erős felindulásnak méltányolható okból származása akkor állapítható meg, ha az bizonyos fokig igazolható és erkölcsileg menthető. Az is szükséges, hogy a méltányolható ok az elkövetőn kívüli külső körülmény legyen. A méltányolható ok vizsgálata körében jelentőséggel bír a sértett és az elkövető kapcsolata, érzelmi viszonya. Az erős felindulásnak a meglétét, annak okát és intenzitását nem valamilyen általános mérték alapján, hanem mindig az elkövetés konkrét viszonyai, az elkövető pszichikai állapota, valamint tulajdonságai alapján kell megítélni. Nem csak a tényállásszerű ölési cselekményt közvetlenül megelőző eseményeknek van jelentősége, hanem a megelőző történéseknek is, ezért a konkrét eset összes körülményeit kölcsönhatásában és folyamatosságában kell elemezni. Az erős felindulásban elkövetett emberölésnek az is feltétele, hogy az elkövető a tényállásszerű ölési cselekményt nyomban, a méltányolható okból származó erős felindulás állapotában hajtsa végre.

Az irányadó tényállás szerint a vádlott és a sértett között régóta feszült helyzet volt, mégpedig a sértettnek felróható okból. A vádbeli napon is a sértett szidalmazta a vele szemben jogszerűen fellépő vádlottat, majd pedig a sértett kezdeményezte a verekedést. Igaz, hogy a vádlott a kihívást formálisan elfogadva a sértettel kölcsönös verekedésbe keveredett, azonban annak végeztével békülési szándékkal a sértettnek kezet nyújtott, aki őt válaszul ismét mások előtt megalázó módon sérülést okozva bántalmazta, szemét megütötte.

A sértett cselekményét folyamatában szemlélve, figyelemmel az erkölcsileg is felróható viselkedésére, a folyamatos provokációinak a tényét értékelve, az az okszerű következtetés vonható le, hogy a vádlott méltányolható okból került indulatos, erősen felindult állapotba. A sértett magatartására visszavezethető, egyre fokozódó konfliktushelyzetet, a sértettnek a cselekmény elkövetését megelőző, a terheltet megalázó, megszégyenítő viselkedése, a vele szembeni fellépése, fenyegetése olyan erős érzelmet, indulatot váltott ki az addig büntetlen előéletű terheltből, hogy tudata elhomályosult, cselekményének szokásos átgondolására, megfontolására képtelenné vált. A sértett folyamatos agresszív fellépése, kötekedése objektíve magában hordozta a súlyosabb támadás lehetőségét, amint azt a később nála a kezében szorított, nyitott állapotú, élet kioltására alkalmas bicska is igazol, függetlenül attól, hogy ezt a kést a vádlott észlelte, vagy sem. Megállapítható így az, hogy a sértettnek a cselekményt közvetlenül megelőző és korábbi magatartása miatt volt fokozott feszültségben a vádlott.

Ebben az állapotban rögtönös cselekvőség kifejtéséhez vezető indulat támadt a vádlottban, (egyenes) ölési szándék keletkezett benne, amelynek következményét, azt, hogy a sértett meghalt, mintegy önkívületi állapotban maga is észlelt, amely eredménytől megrettent.

A terhelt számára az elkövetett cselekmény én-idegen volt, személyiségére a konfliktusos indulatosság nem volt jellemző. Szükséges megjegyezni, hogy nem zárja ki az erős

felindulásban történt elkövetés megállapítását, hogy a terhelt számíthatott nézeteltérésre a sértettel, hogy közöttük korábban is volt indulatos szóváltás.

A sértettnek a vádlotti kéznyújtás utáni cselekménye kétségkívül a vádlotton kívül álló okként benne az indulatok újabb fellobbanását idézték elő, melynek következtében olyan állapotba került, hogy a tudata beszűkülése miatt a motívumok harca nem tudott megfelelő mélységben végigmenni benne. Igaz ugyan, hogy egy igen rövid idő eltelt a sértett általi újabb bántalmazása után, amíg a konyhában a sérülését próbálta kezelni, azonban ez az idő semmiképpen nem volt elegendő arra, hogy benne az indulat megfelelő mértékben lecsillapodjék ahhoz, hogy visszanyerje azt a tudati állapotot, melyben cselekedeti következményeit mérlegre tehette volna.

A vádlott a cselekményét éplélektani alapon kialakult olyan magas fokú indulat hatása alatt valósította meg, melynek következtében a belső egyensúlya megbomlott, a tudata elhomályosult, ennek során a megfontolás szokásos mértékének a megtartása számára lehetetlenné vált. A vádlottat a sértett részéről ért sérelem nem csupán jogtalan volt, hanem folyamatos, tettelegességben is megnyilvánuló súlyos sérelem.

Az ítéletábra azt állapította meg, hogy amikor a vádlott a sértett után ment, és őt a konyhakéssel hátba szúrta, még olyan fokú méltányolható okból származó indulat hatása alatt állt, mely kizárta azt, hogy felmérje cselekménye következményét, és az őt attól hatásosan visszatartsa. A terhelt számára az elkövetett cselekmény én idegen volt, abban a józan mérlegelést nélkülöző féktelenség mutatkozott meg. A sértett váratlan újabb támadása által okozott sérülés jéggel történő kezelése ösztönös reakció, majd az ezt azonnal követően a kés felkapása és a sértett után szaladás nem tekinthető célszerű és logikus magatartásnak hanem az elhomályosult tudat énidegen reakciója. Nem zárja ki az erős felindulásban elkövetett emberölés büntetnének megállapíthatóságát az sem, hogy a vádlott a cselekmény elkövetését követően megpróbálta eltüntetni a rá utaló bizonyítékokat.

A vádlottnak rendőrségre az események után tett bejelentése is igazolja, hogy ekkor még korántsem nyerte vissza tiszta tudatát, az események utáni hatósági vizsgálat alatt az idegi-tudati megrázkódtatás nyomait mutatta.

Az ítéletábra ezért osztotta a védelem álláspontját, és az ölési cselekményt a Btk. 167. §-ába ütköző a szerint minősülő és büntetendő erős felindulásban elkövetett emberölés büntetnének minősítette.

Az elsőfokú bíróság által feltárt nyomatékos enyhítő körülményeket és a lényegesebb enyhébb megítélést maga után vonó minősítést alapul véve az első fokon kiszabott főbüntetés aránytalanul szigorú, annak lényeges enyhítése indokolt. Az enyhébb minősítés tényének a büntetés kiszabásában is értékelhetőnek kellett lennie, ezért az ítéletábra a vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés büntetést 4 év 6 hónapra enyhítette.

Az erős felindulásból elkövetett emberölés esetén az állandó és irányadó bírói gyakorlatnak megfelelően a vádlott nem minősül méltatlannak a közügyekben való részvételle, ezért a közügyek gyakorlásától eltiltás mellékbüntetést a másodfokú bíróság mellőzte. (BH2004.46, Bfv.II23/2013/6.szám)

Egyetértett az ítélőtábla az enyhébb végrehajtási fokozat alkalmazásával, melyet az elsőfokú bíróság által megjelölt okokon túl az enyhébb minősítésű cselekmény megállapítása is indokol.

Az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámítására, a polgári jogi igényre, a lefoglalt bűnjelekre valamint a bűnügyi költség viselésére vonatkozó rendelkezések törvényesek.

Mindezekre tekintettel az ítélőtábla a törvényszék ítéletét a Be. 372. § (1) bekezdése alapján a szükséges részben megváltoztatta, míg helytálló rendelkezéseit a Be. 371. § (1) bekezdésének alkalmazásával helybenhagyta.

A vádlott által az elsőfokú ítélet kihirdetésétől a másodfokú döntésig előzetes letartóztatásban töltött időt a táblabíróság a Btk. 99. § (1) bekezdése alapján számította be a börtönbüntetés tartamába.

Debrecen, 2013. október 2.

Dr. Elek Balázs sk.	. Gömöri Olivér sk.	. Háger Tamás sk.
a tanács elnöke	előadó bíró	bíró

Záradék: A Miskolci Törvényszék 12.B.834/2012/62. számú ítélete a másodfokú határozatban írt változtatással a mai napon jogerőre emelkedett és végrehajthatóvá vált.

Debrecen, 2013. október 2.

Dr. Elek Balázs sk.
a tanács elnöke

A kiadmány hitelül
tisztviselő